

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АРМІЯ ЗАНЯЛА ПІДПРИЄМСТВО МОНТГОМЕРІ ВОРДА

ШКАГО. — З наказу президента Рузвелта армія забрала в posiadання федерального уряду триста-мільоновий бізнес Монтгомері Ворд енд Компані. Це корпорація, що висилає закупа на замовлення поштою, а її філії розміщені в різних містах Злучених Держав. Коли президент Рузвелт Л. Евері вислав телеграму до президента з заявою, що президент не має права перебирати приватні підприємства під управу держави, генеральний прокуратор, Френсіс Бидл, і секретар торгівлі, Джесіс Джовне, вислали своїх представників, щоб вони перебрали головний будинок разом із бюроми підприємства під опіку федерального уряду. Предсідник підприємства заявив, що не уступить, хіба, що його викинуть силою. Після наради висланців з Вашингтону з місцевими представниками влади прибула компанія війська з табору Кемп Скокі вантажними автами і ввійшла до будинку. Водночас представники федерального уряду, а саме: підсекретар торгівлі, Вейн С. Тейлор, і асистент генерального прокуратора, Юго Карусі, ввійшли до бюро Сузела Л. Евері, повідомляючи його, що будинок обсаджений військом. Евері заявив: „Значить мене викидають“ і по цих словах вийшов з адміністраційного будинку та відіхав домів в товаристві капітана поліції, серед ворожих окликів членів юні, які збиралися перед будинком.

ДЮІ ПЕРЕМОЖЕЦЕМ У ПЕНСИЛВЕНІ

ФІЛАДЕЛФІЯ. — При правиборах у стейті Пенсильвенія виборці Республіканської Партії самі дописували імя виборського губернатора Томеса Ф. Дюї на бальотах тому, що його імени не було в друкованім списку. При обрахунку показалося, що Дюї дає найбільше голосів і має за собою 70 делегатів, що будуть голосувати за поставлення його кандидатури на республіканській конвенції в Шикагу в липню. На другому місці вийшли прихильники генерала МекАртура, а на третюму республіканській виборці самі поставили прихильників президента Рузвелта. З правиборців Демократичної Партії вийшли самі прихильники Рузвелта.

ЗНИЖЕНО ПАЙКИ НА МАСЛО

ВАШИНГТОН. — З огляду на те, що на ринку появилася велика кількість масла, Бюро Адміністрації Цін знизило число пайкових точок при закупні масла з 16 на 12. Зате прийшла зміна на пайки мяса, бо пайки на деякі роди мяса будуть підвищені, а на деякі знижені.

УТОТОЖНЕ СВОБІДНУ АМЕРИКУ ІЗ СВОБОДОЮ ПРЕСИ

НЬО ЙОРК. — На конвенції 700 видавців американських газет промовив голова їхньої організації Ливуд І. Нойес. Він ствердив, що свобода Америки і свобода преси є у відношенні взаємозалежності. При цім він візвав усіх членів Американського Товариства Видавців Газет, щоб вони все мали на увазі, що вони, як видавці свобідних газет, є теж сторожами наших конституційних свобід. При цій нагоді Нойес заторкнув справу цензури і заявив, що цензура не повинна бути вживана для політичних цілей, всеодно, чи краю чи заграницю, або на те, щоб покривати промахи чи неспорядність, але на те, щоб стримувати такі новинки, які можуть помагати ворогам.

ЗА ЄДИНУ КОМАНДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ВАШИНГТОН. — На переслуханні в Комітеті для Повоєнної Військової Політики палати репрезентантів промовляв начальник службових сил армії лютенант генерал Брегон Б. Сомервел. Він заявився за злуку всіх воєнних сил Америки в одну цілість, а саме армії, фльоти й повітряних сил. На запит, коли це має статися, сказав Сомервел: „Ще тепер, упродовж війни“. Як візрещ, що така реорганізація не пошкодить нашій перемозі пригадав Сомервел, що реорганізація американської армії була переведена в самих початках війни.

ЧАС ВИДУЖАННЯ ВОЯКА СКОРОЧЕНИЙ

НЬО ЙОРК. — Вітніа війна принесла теж зміну поняття про видужання вояка, як це виказав голова Програми Воєнної Реконвалесценції полковник Гаверд Роск на зібранні Краєвої Конференції для Придатности вчасі Війни й Миру. Значіння його заяви можна зрозуміти з таких його слів: „Вже в 48 годин після операції пересічний вояк-пацієнт вправляється в легких фізичних рухах. Для нас тепер це виглядає смішно, щоб тримати раненого вояка на ліжку вчасі, коли він покалічений лише в одному місці, а ціле тіло здорове, мусить ослаблюватися через брак руху.“ Внаслідок такого поступу в медичнім трактуванні скорочено час видужання майже до половини.

ШУКАЄ ПРАЦЮ — Наперед погляньте на оголошення вояків робіт у „Свободі“.

Польський священик дістав дозвіл їхати до Советів

ВАШИНГТОН. — Виявляється, що Советська Росія запросила до себе на відвідини першого римо-католицького священика від 1934 р. Ним є парох польської римо-католицької церкви Пречистої Діви в Спрингфілд, Масс., о. Станіслав Орлеманські. Разом з ним запрошено теж уродженця Польщі, професора шикагоського університету, Оскара Лянге, який давніше був професором в Кракові. Цю поїздку звязують з плянами Советів відносно Польщі. О. Орлеманські дістав паспорт і вийав літаком мабуть 21. квітня, а професор Лянге вже є в Советях, як про це звідомляє советська агенція Тасс і він відвідає тамошну польську армію, щоб довідатися про її склад і її шани.

Серед дипломатів поїздка цих обох людей викликала різномірні запити, однаке кожен жде на відповідь після повороту обох в наступному місяці. В департаменті стейту кажуць, що американський уряд не знає нічого про цілі їхньої поїздки, що вони поїхали як приватні одиниці без жадного дипломатичного становища і що паспорт видано на бажання зарияженої держави. — Оба подорожні знали були із своєї недовоної діяльності серед нояків, прихильної політиці советського уряду.

ПРИМАС АНГЛІЇ ПРО ВІДРОДЖЕННЯ РЕЛІГІЇ В СОВЕТАХ

НЬО ЙОРК. — Перебуваючий у Злучених Державах англійський архієпископ Йорку і примас Англії, Кирило Фостер Гарбет, промовляв на обіді, виданім в його честь в готелю Валдорф-Асторія. Про релігію він сказав, що в Англії приходять уже до зрозуміння, що релігія має теж і суспільне завдання, а не лише духове. Крім цього, на його думку, банкротує теж давнє наукове матеріалістичне поняття, бо жадна держава не може жити самим хлібом. Тому, що архієпископ Гарбет був недавно в Росії, він виявив свої помічення про церковні відносини в Советях. Він сказав, що „Православна Церква в Росії має більше свободи ніж мала колинебудь за царів“ і що там тепер „є без сумніву відродження релігії“. Потім ще додав: „Чи нам це подобається, чи ні, Росія буде грати велику ролю в будучности людства. Колиб її ізолювати, вона може робити великі клопоти. З огляду на майбутній мир серед цілого людства, Злучені Держави й Англія мусять співділати з Росією у розбулові нового й ліпшого ладу для людства“.

Аліанти далі напірають на Швецію

ЛОНДОН. — Американський і британський уряд попросили шведський уряд ще раз розважити аліантську просьбу зменшити свої експорти складових частин літаків до Німеччини. Есення дає аліантам літати, що вони хотіли обмежити свої експорти фолфраму до Німеччини на знак, що вона справді цнро думає обмежувати діяльність німецьких агентів в границях Еспанії й еспанських колоній. Генерал Франко навіть заявив, що як тільки у цій справі почалася переговори, він перервав вивіз до Німеччини цього матеріалу, суцно потрібного для гартування сталі.

БРИТАНІЯ НЕ ДУМАЄ ВІДСТУПАТИ ТЕРИТОРІЮ АМЕРИЦІ

ЛОНДОН. — Премієр Чорчил заявив у парламенті, що тепер нема найменшої квестії про відступлення Злученим Державам якоїнебудь британської території, що її виарендовано в вересні 1940 року під американські бази в заміну за 50 американських нищителів. Чорчил зробив цю заяву в відповідь на запит Ріса Дейвіса, посла з британської Партії Праці, котрий звертав урядові увагу на агітацію в Америці в цьому напрямі. В угоді з 1940 року виразно сказано, що аренда баз ще не означає зміни суверенности.

ЗРІСТ САБОТАЖІВ У НІМЕЧЧИНІ

ЛОНДОН. — Вміру того як наближається годиня аліантської інвазії Європи, в Європі зростають признаки недоволення європейського населення з німецького панування. Навіть у німецьких фабриках слідно зріст саботажів. Зросли вони останніми часами до того, що „чужинська армія“ в Німеччині видає правильні рапорти про свою діяльність. Чужинці, що працюють у німецьких фабриках, стають щораз відважніші та придумують узекі хитрі способи саботажів, так, що німецькі заряди й робітники не можуть на це найти протинірі.

Дуже звичайним способом саботажу є відчитати зле розміри куля, які виробляється в фабриці. Можна собі легко уявити, яке значіння має це для війни, коли з фабрики вийде куля, хочби на одну десяту міліметра менша від дула. Спеціалістами в таких помилках мають бути французами. Російські робітники придумали іншу штуку: вміють вони зайти до фабрики з шиктою робітників, що стає на роботу, і зараз вийти другим виходом зо шиктою, що покинула роботу.

БРИТАЙСЬКІ КЛОПОТИ З ПОЛЬСЬКИМ АНТИСЕМІТИЗМОМ ЩЕ НЕ ПОКІНЧЕНІ

ЛОНДОН. — Британський уряд знову допитували послди за польським антисемітизмом у польській армії в Англії. Цим разом на запити відповів заграничний міністер Іден. Говорив він, що це є дуже делікатна й трудна справа, головно з огляду на наближаючуся аліантську інвазію Європи. Він казав, що він говорив у тій справі з польським премієром Міколайчиком.

ВАЖНІ ПОСТУПИ АЛІАНТІВ НА ПАЦИФІКУ

АЛІАНТСКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА НОВІЙ ГВІНЕЇ. — Американські війська, що недавно тому добули Голяндію, на Новій Гвінеї, зробили японцям кілька несподіванок. Вони посунулися вглиб краю до берега озера Сентані, обійшли японців та, покориствоваючися тим самим ризтунком, що його вживали при висаданню на острів, доперли до Нефару. Звідси посунулися на захід і заняли два японські летунські майдани: Сайклопс та Сентані. Тимчасом відділи, що були висаджені в заливі Танагмері, дійшли до летнища Голяндії.

В атаці на японське летнище Камірі здовж залуви Гілвінку, 400 миль від Голяндії, знищено двацять японських літаків, стоячих на землі.

Коло 400 миль на полудне від Голяндії австралійці, посуваючися з полудня долиною Раму, заняли Маданг й його летнище.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ОСТРОВИ КУРІЛІ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські літаки вдарили в понеділок уночі по висунених далеко на північ японських островах Курілі. Операції перевели літаки американської воєнної фльоти. Бомбардовано острови Парамушіру, Шімушу та Мацуву. Одночасно літаки американської фльоти бомбардували атол Трук.

На 5 японських форпостів американці скинули 35 тон вибухових матеріалів. Замітно, що японські летуни не виходили на бій.

ЗБОМБАРДУВАЛИ ЦЕНТР ЛЕТНИЧОГО ПРОМИСЛУ РАЙХУ

ЛОНДОН. — Велика фльота великих американських бомбовиків ударила по Брауншвайгу, важному залізничному вузлу та німецькому осередку продукції воєнних літаків, що лежить усього 110 миль на захід від Берліна.

Так проти цієї виправи, як і проти інших виправ, що йшли одночасно, німецькі летуни не вилітали на бій. Всі великі літаки вернулися з цієї виправи, котру аліантська команда вважає незвичайно важною.

У нічній виправі британські бомбовики вдарили на Есен, центр німецької залізної промисловости. Вони бомбардували теж Кельн (Кольонію).

БРИТАЙСЬКІ Й РОСІЙСЬКІ ЛІТАКИ ВІЮТЬ ПО НІМЕЦЬКИХ ТРАНСПОРТАХ НА ПІВНОЧІ

ЛОНДОН. — Британські й російські летуни перевели низку удачних рейдів проти німецьких транспортів коло північної Норвегії.

Летуни британської воєнної фльоти вдарили по великім німецькім конвою коло північної Норвегії й поцілили в нього пять кораблів. Російський комунікат подав, що кілька днів тому російські летуни заскочили більшу групу німецьких кораблів на морю Беренца та затопили чотири кораблі, разом містоти 20,000 тон.

НІМЦІ ШЛЮТЬ ПОСИЛЕННЯ ДО ДАНІЇ

СТОКГОЛЬМ. — Німеччина шле різніми дорогами посилення в Данію, видно сподіваючися з того боку аліантської інвазії. Між іншими багато вояків привозять літаки.

Ці рухи німецьких військ вказують, що закриття границь Данії були тільки частинно викликане бажанням німців здушити сабожний рух данського населення.

ЗАТОПЛЕНО НІМЕЦЬКИЙ НИЩИТЕЛЬ НА КАНАЛІ

ЛОНДОН. — Британські й канадські воєнні кораблі затопили на Каналі один німецький нищитель, що плив у патрулі 4 кораблів, що мала видно на цілі слідити за аліантською інвазією. Три інші кораблі відій були поважно ушкоджені.

БІЙ ЗА СЕВАСТОПОЛЬ В ОСТАННІЙ СТАДІЇ

ЛОНДОН. — Російські літаки завдали важкі втрати німецьким транспортам, що вивозять війська зо Севастополя, російської твердині на Криму. За добу затоплено 5 німецьких і румунських кораблів, повних війська.

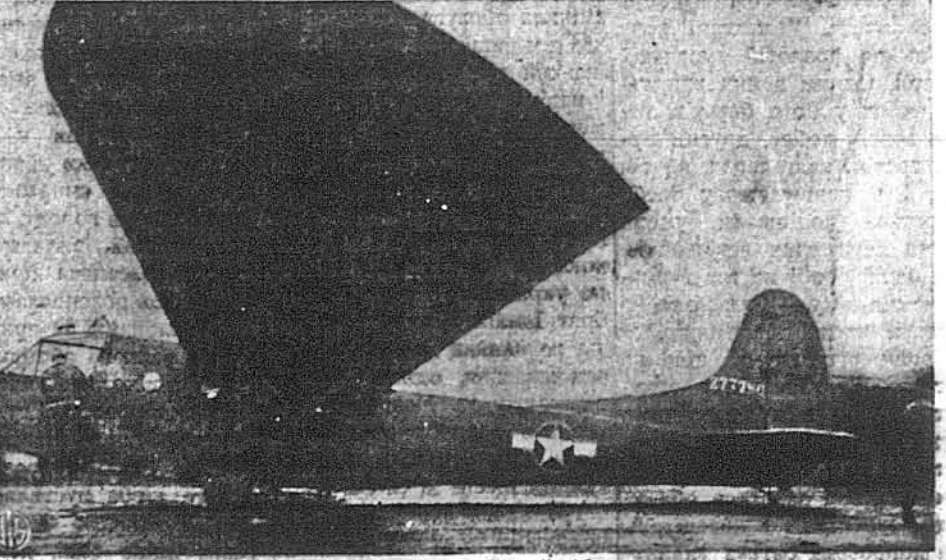
Великі бої йдуть тепер в околиці Кишенева, на Басарабщині.

Ще далі на північ важкі бої йдуть коло Станиславова. Комунікат червоної армії доносить про добуття червоною армією важного горба на південний схід від цього міста.

НОВА ЧЕСЬКОСЛОВАЦЬКА БРИГАДА

МОСКВА. — У приявности чеськословацького амбасадора й кількох послів чеського парламенту в Празі відбулося тут врочисте доручення прапорів новій чеськословацькій бригаді, що буде воювати з червоною армією проти німців.

Нова формація складається по більшій часті зо словаків, котрі колись належали до німецьких частин, але масово з неї дезертирували.

ТИХА ВОЄННА ПТИЦА. Найновіший „глайдер“ (безмоторовий літак) американської армії, що має відорати важну ролю в інвазії західної Європи, має великі крила, немовби лілика, піднесені високо вгору. Такий „глайдер“ може унести 15 вояків у повнім ризтунку. Сцену знято десь у Британії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖДЕМО ПРАВДИ

Закиди про переслідування українців у польській армії в Британії стрінула польська преса в Америці на старий польський спосіб. У тому, що закиди побачили в московській "Правді", польські газети добили доказ, звідки виходять закиди польського антисемітизму. Виходило би, що й закиди антисемітизму поляків і закиди протиукраїнства поляків це все протипольська інтрига, придумана в Росії й кермована з Москви. Цим вона немовби справу вже вирішила так, гейби з того, що польський антисемітизм й антиукраїнство робить добру прислугу Москві, виходило би вже, що в поляків ні одного ні другого не має. Це аргумент такий, якби хтось доказував, що закиди п'яництва був неслухняний, бож прецінь п'ятника шкодить.

Збирається польська преса стрінути закиди антисемітизму й антиукраїнства теж у старий польський спосіб. Звичайно в відповідь на ці закиди польські газети в Америці пишуть передовиці з такими провідними думками: В Америці є свобода відповіді на ці закиди. Тому в Америці треба виповісти війну цим закидам полякам. Треба зараз проти офензивної московської пропаганди в Америці поставити польську дефензиву. "Треба привозити брехні проти поляків!" закінчує один великий часопис свою статтю в цій справі, підсумовуючи, що всі закиди неправда.

Проти вяснення справи ніхто за виїмком самих брехунів не може нічого мати. Однак вяснення мусить бути справді розкриттям правди. Якщо в ім'я правди мається підняти брехню, то такого вяснення ніяка людина, що шанує правду, не привітає.

Отже в справі закидів протиукраїнства поляків порадно було би, щоби польська преса в Америці сказала тепер виразно, яке саме було відношення поляків до українців. Наприклад, коли та преса називає нарід українцями, то чи не сказала би польська преса в Америці, яке саме було відношення польського уряду до цієї наци? Чи вільно було українцям у Польщі називатися українцями?

Колиж іде за закиди переслідування українців у польській армії, то чи не сказала би польська преса: чи вільно було в польській армії українцеві називати себе українцем? І може би сказала польська преса в Америці: як називали загально польські офіцери й підполковники того жовніра, котрий був української народності?

Відповіді на ці два питання будуть належитою відповіддю на всі закиди протиукраїнства, без огляду на те, звідки вони не були зроблені. Американські українці знають відповіді на ці питання. Знають їх від наочних свідків, котрі жили в польській державі, і від наочних свідків, котрі служили в польській армії. Вони знають ці відповіді й ждуть, щоби поляки відкрили правду так, як вони такого відкриття домагаються. Від правди багато залежить. Як поляки скажуть правду, то ще можна надіятися поправки навіть від поляків. Як поляки далі будуть справу закривати, то українці будуть знати, що поляки свого відношення до українців змінити не мають охоти.

КОЛИ ДЯКУВАТИ?

Завівся у нас звичай, над яким вартує застановитись. Маємо на думці всі подяки, що їх повно в дописах з життя громад, чи ті, які чуємо на різних підприємствах, чи навіть на таких концертах, де вишнуємо пам'ять Тараса Шевченка, якусь історичну подію, героїв-борців, і т. п. Бо навіть і там буває часто, "вступне слово" (не знати нашо й по що?), а при кінці обов'язково ще й "подзенковане" як "закінчення", часом ще з пригадкою, "про смачні перекуси і напитки", що ждуть на гостей... Зупинимось однак тільки на тому, за що бувають нарікання, коли ми хоч дещо счеркаємо, передаючи "подяки" коротко й загально.

Брати участь в громадському життю, приходити на віча, концерти чи маніфестації, це примітивний обов'язок свідомого громадянина. Не робить він цього, так він це є свідомим громадянином. Тому дякувати комусь, що він прибув на концерт чи якийсь національний свято, значить властиво сумніватись у громадську свідомість того, кому дякуємо. Бо за що дякувати? Хіба за "несподіванку", яку він зробив тим, що прийшов на концерт чи свято! Та в такому разі не маємо до діла з свідомим громадянином, бож свідомий громадянин обов'язково повинен бути без всякого напівміняння чи подяки на святі чи концерті.

Правда: Бувають ще збірки, а з ними і жертви. Але часто й тут, нема кому дякувати, хіба самим собі. Бо як зложено якусь особливо велику жертву, то є якийсь виправдання, щоби про це згадати, але дякувати за кілька чи кількадесять доларів там, де повинна збирка легко вивести кілька сот доларів, хіба нема потреби.

Саме через те, що ми так часто дякуємо за малі труди і за малі жертви, що властиво не є ніякими трудами і ніякими жертвами, нам так тяжко, на нашу думку, доконувати більших діл і збирати більші жертви. І тому треба не раз аж благодати, заки наклонитись когось до трохи більшої жертви чи народної праці. І тому в нас є стільки нарікань на те, скільки то людина "напрацювалася" чи "натерпілася" на народній роботі, хоч те "перепрацювання" і "терпіння" є часто тільки в очах "покривджених"... А й ті, що напрацюються і потерпіються, не раз забувають, що їх вже вивинило тим одним, що їм дано ту честь, щоби стояти на переді — в народному житті чи церковному, та що їм уже з самої природи річи

треба далеко більше працювати і далеко більше витерпіти ніж звичайним громадянам. І то з тим, що за те не належить ніяка подяка, бо все те належить до обов'язку, зв'язаного тісно з тою честю, яку надається людині громадою, товариством чи іншим авторитетом, громадським чи церковним.

Не раз нам здається, що коли в нас нема много справді заслужених людей, то одною з причин можна вважати і те, що ми постійно робимо людей "жертволюбивими" і "патріотами" за такі діла, за які взагалі не треба людей вивиняти. З того не виходить, що не треба взагалі дякувати. Ні. Треба часом і подякувати і відзначити, але тоді, коли є дійсно за що. Тоді така подяка і таке відзначення неберуть значіння і поваги і стануть справжнім відзначенням, яке може стати навіть для деякого заохотю і собі на таке заслужити.

А вже найгірше, тоді, коли ось такі "подзенкувані" містяться ще й в газетах. Та коли тільки в одній, то ще було б пів бід. А то, як можна завважити, часто в кількох, бо в кількох поміщується не раз дослівно ті самі дописи і про ту саму подію з тими самими виказаними жертв. Різні дописи, хочби про те саме, то ще ніщо, але пощо збирати непотрібно стільки разів місце в газетах на поміщення списків жертводавців? Чи для контролю (а так дехто каже!) не вистарчить одно проголошення жертводавців в будь якій газеті, а в інших зазначення тільки, що зібрано таку то суму і розділено її на такі то цілі? Те останнє є для загалу цікаве й важке, а для громадян чи контролю, то такі артастарчає цілком добре одне подорожчє проголошення жертв. Тим більше, що бачимо, як тепер всюди жертвують на А. Ч. Хрест чи інші гуманітарно-військові цілі, і то більшими сумами, а — тихо й без гомону, подані часто тільки загально суми.

Ще раз кажемо, що свідомі громадяни є обов'язані до виконання певних патріотичних культурних і гуманітарних діл. Чим хто свідоміший і кого наділюється вищим становищем чи достоїнством в народному чи церковному житті, той обов'язаний вже з самого цього титулу до вищих, а то й високих діл чи жертв. Очевидно в міру своєї спроможности, що є самозрозумілим. Як теж треба пам'ятати тим, що є при меншому чи більшому провіді, що це є відзначенням і честю бути поставленим громадою чи ін-

Проф. Микола Чубатий.

Жіро та де Голь — символи двох Францій

Недавно світ був порушений одною подією серед вільних французів, а саме рішенням генерала де Голя, провідника вільних французів та голови Комітету Національного Визволення, звільнити начального вождя військ вільних французів ген. Жіро з його дотеперішнього становища. Пост ген. Жіро опинився тим самим в руках його довгого суперника, генерала де Голя.

Нема сумніву, що в цілій цій справі — ривалізації ген. Жіро та де Голя є багато елементу особистого. Та ніде правди діти, поза особистими мотивами є там багато засадничих розходжень. Бо коли тільки особиста ривалізація ділила людей, то напевно справа звільнення ген. Жіро з посту начального вождя не викликала б таких живих відгомонів, як це сталося з цєю подією.

Крок де Голя є тим замітнішим, що ген. де Голь був досі, як кажуть в "неласці" Америці та Британії за надто засадниче домагання трактувати його Комітет як легальний уряд Франції. Натомість ген. Жіро був протегованцем Америки. Минулого року през. Рузвельт запросив його навіть до Америки обговорити справи узброєння французів американською зброєю. І тут приймали його всюди дуже тепло. Саме дехто вважав, що ця американська візита ген. Жіро це який афронт в сторону де Голя, якого не стрінула ця почесть.

Можливо, що й це поминення особи де Голя вплинуло на збільшення його ворожнечі до ген. Жіро, та це загострило боротьбу, яка зрештою закінчилася цілковитою перемогою ген. де Голя. Момент на удар вибрав він догідний, а саме тоді, коли секретар стейту Кордел Гол заявив, що Америка буде вважати Комітет Визволення за тимчасову цивільну владу Франції так довго, поки французи не будуть мати змоги вибрати власний конституційний уряд.

шим уповноваженим тілом на таке місце, що дає комусь змогу бути ініціатором і виконавцем різних добрих діл, особливо, коли з тим мандатом отримані ще й матеріальні засоби. Тому, коли хочемо давати "кредити" ще й через газети, то вважаймо, щоби було дійсно за що, себто беріть пильну увагу те, що тут піддано для надуми.

Франція та Америка старі друзі.

Обидва ривалізуючі генерали є на сто відсотків проаліантської орієнтації. Ген де Голь перший розпочав війну проти Німеччини, коли Франція задомилася, а маршал Петен був приневолений прийняти важкі пункти німецького завішення зброї. Ген. Жіро в часі катастрофи Франції дістався до німецької неволі, з якої втік так само, як в часі попередньої світової війни. По втечі вернувшись до не окупованої німцями Франції та недовго після аліантської інвазії втік до північної французької Африки, де приступив до організації армії, що чинно помагала Аліантам боротися проти німців. Обидва мають отже рекорди протинімецькі та проаліантські.

Америка спеціально дуже живо інтересується подіями Франції, бо Франція в опінії Америки завжди ухидила за широго друга американського народу. Ця дружба дуже стара; вона сягає ще до часів американської революції та народження Америки як вільної країни. В боротьбі проти Англії Франція давала американській революції ширшу піддержку. Багато французьких добровольців з відомим ген. Ляфаетом у провіді помагало американцям добувати волю. На європейським терені дипломатичний висланик американського народу Бенжамін Франклін вибрав собі Францію за головну кватирку своєї діяльності. Від тогочасу часу понині Франція в Америці ухидить за широго друга і справа освободження Франції лежить през. Рузвельтові дуже на серці.

Стара американсько-французька приязнь була причиною, що през. Рузвельт утримував дипломатичні стосунки з французьким урядом у Віші, себто урядом мар. Петена так довго, як тільки це було можливе.

Дві різні Франції.

Ген. де Голь та ген. Жіро, хоч обидва є стопроцентно проаліантського наставлення, репрезентують однак дві зовсім різні Франції. Один Франції III Республіки, себто перелюблену Францію, другий Францію консервативну, що задлялена у велич світської монархії Людовика XIV. Це дві оскрвні струї, що вже від кіль-

ро прикрикнув на бабу Селим. Перелякана жінка притихла. Винувато кланяючись східним звичаєм, приложивши праву руку до чола, уст і грудей, а потім до землі, — затарабанила тріскучим голосом, мішаючи турецькі, грецькі і армянські слова: — Це такий непотріб, достойний пане, що не полюбивши нічого з роботи не можна сподіватись. Моя невільниця. Заплатила за неї двадцять рупій, а вона і половини за все життя не відробить. Вона моя власність, пане, як осел чи верблюд, і мені можна свою власність вчити... — докінчила нахабніше, бачучи, що Селим слухає її спокійно.

— Ти християнка? — Нехай Аллах пішле всі нещастя на їх невірні голови, пане. Я правовірна... — знов затарабанила скороговоркою товстуха.

— А чи ти знаєш, що пророк наказав чотирьохногими тваринами? — все так же гостро обірвав її Селим.

(Дальше буде).

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ка десяток літ тому діяль французів на два табора.

Один табор, що є задивлений у французьку революцію як в ідеал, числить мало що не початок французької історії від Великої Французької Революції. Другий вважає, що цілий столітдесятилітній період новочасної історії Франції це відхід її на бездоріжжя.

Під соціальним оглядом теж і другі не хочє є консерватистами; навпаки, багато між ними таких, що стали прихильниками навіть дуже далеких соціальних реформ. Проте вони кажуть, що Франція зперед революції репрезентує правдивого французького духа. По революції Франція вступила на шлях перманентного кипіння. Франція діставалася часто в руки невідповідальних демагогів, що деморалізували життя Франції. Тільки в каламутній воді Ш-тої Республіки міг зявитися такий тип ошукання Ставіського, відомого афериста зперед світової війни. Злочинець, що від початку повинен був сидіти в криміналі, потрапив наїти до ступ до найвищих представників влади і покриваючись їх авторитетом робити такі великі злочинства та грошеві надужиття. Чи це така має бути Франція, творець і представник найвищої культури новочасного світа? — питають вони. Неначе у відповіді на те, вони вказують на те, який авторитет мала Франція королівська. Найбільші твори французького духа, кажуть вони далі, та найбільші політичні досяги добула Франція королівська.

В часі моєї подорожі по Франції, оглядаючи опациво Сен Дені в Парижі, де хоронили королів передреволюційної Франції, мав я спосібність оглядати як одні та другі французи реагують на опациво ських гробів. Коли він став оповідати, що в часі Великої Французької Революції повикладали кости королів з гробів, лакували до мішок та вивозили десь за місто, одні з відвідувачів реготалися з цього революційного осягу, а обличчя інших нервово порушувалися з обурення на таке святотатство над національною традицією.

Ось це є дві Франції. Коли йде про цю внутрішню ліній поділу Франції, то Жіро є одноподумцем Петена та багатьох його прихильників, що думали використати катастрофу Франції, щоби її вилити з духа тої III Республіки, що її даліше підтримує ген. де Голь.

І тільки є одиниці між французами, такі як Ляваль, чи Доріо, що справді співпрацюють з німцями, бо назгал французи високо ставлять свою національну честь та до такої співпраці з брутальним переможцем не є спосібні. Та між собою французи такі глибоко порижнені, а за границю генерали Жіро та де Голь репрезентують саме ті дві різні Франції.

Маючи це на увазі зовсім слушним видається поступовання американського уряду, щоби не визнати ніякого заграничного уряду, зродженого припадком серед розгару війни, за уряд Франції. Рішення в цих руках має бути повоезна Франція має дати сам французький нарід, так глибоко упокорений в цій війні окупаци (це згрідлива французька назва на німця) та до оскрв потрєсеній подіями теперішньої війни.

Та в чій руці він віддасть цей уряд, це ще велика проблема!

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАїнСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРИВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС КАТРУСЯ Оповідання з давньої минувшини. (До друку зредагував Ол. Луговий).

Бодослужба відправлялася по церковно-словянськи, так як і в Україні тих часів. Трохи відмінно вимовлялися слова, тихіші і більш сумні молютові напиви — це вже особливості болгарського народу проявлені в молитвах. Але всю відправу до слова Катруся зрозуміла. Скуплено молилася, не усвідомлюючи собі, чого вона у Бога має просити; адже її життя у неволі складалося так, що йому заздрала не одна родівита туркуня. Нічого не прохала для себе. Прохала сили і відваги на добрі діла, молилася за чоловіка і його рідню, за невільників, за далеку, нею покинуту, батьківщину. Виходячи — крізь прорізи чадра приглядася до нечистелих вірників. Побачила кількох, що скида-

чужині? Усіх сил докладав би, щоби їх звільнити. Так діяв би кожний добрий син чи дочка свого народу. Та коли говорити про невільників-українців, то це справа не одної людини. Між козацтвом та турками й татарами йшли часті війни. Невільників набралася десятки тисяч, а може й добра сотка тисяч. Розкидані вони скрізь по розлогій турецькій імперії. Одним з них живеться, як от у його батьків, навіть зовсім добре, другим гірше, третім, на галерах, зовсім зле. І в першу чергу треба старатись поліпшити умови життя державних невільників. Але одній особі це все вчиняти не під силу, — бож ніхто не знає ні числа невільників, ні де вони знаходяться, а ні не вистало б засобів їх всіх викупити. Тепер між козацькими гетьманами та турками існує трикий союз, тож невільники повинні зайняти оба уряди: турецький і козацький. Він попросить батька вплинути на раді — розшукувати всіх невільників з України, переписати їх, дати кращі умови. А прийде час, що їх усіх

звільниться державним розпорядком, або на основі угоди козаків з турками. Х. Розуміючи, що її заходи лише капля в морі, Катруся всеж старалася хоч де чим допомогти тим невільникам, щоби були у неї на очах. Зразу потрохи змінила обслугу посылости, дала їм дім паші приборав пів український вигляд: вся прислуга і навіть головний ключар замінені уродженцями з України. Між собою прислуга говорива по українськи, потрохи стали говорити тою мовою і Катрусина свекрорка з дочкою. Далі заікавалася вчитись по українськи Селим, та його брат Ізмаїл. Один тільки паша не виявив до змін ніякого заікавлення, однак і не перешкоджував. Навпаки, часто і він з задоволенням слухав пісень служки, хоча й не розумів з пісень ні слова. Трапилося якось, у річницю подружжя Селима з Катрусєю, що був він у Царгороді (Стамбулі). Рідучи від касарень прибічної султанської гвардії, де числився старшиною, Селим перейшов у ку-

пецьку дільницю. Пробираючись через юрби вузькими, кривими вулицями, заставленими ятками, почув голосну лайку і благання, так начеб когось було бито. Ті благання вимовлялися по українськи, і це заставило Селима поспішити туди, звідки вони летіли. Побачив грубезну, присадкувату не то армянку, не то жидівку, що обкладала кулаками невельчуху, зморену дівчину, мабуть ще підростка. Відма згрібши у кулачище ковчир сорочки дівчини, другою рукою сипала удари де попало — в голову, плечі, груди дівчини, виливаючи своєю злобу. Заспана приставала і тоді знов розсипалася лайками і прокляттями. Йй приглядалася юрба всякого зброду, видовища заікавалася, час від часу піддаючи товстусі духа умолюванням і заохоченням. Доглянувши багато убраного старшину, юрба пустилася в розтіч. Розлючена баба схаменилася лише тоді, коли Селим добре вперщив її по спині ятаганом. Дівчина вирвалася й плачучи забилася в куток ятки.

— Ти за що її беш? — суво-

Конкурс

НА УКРАЇНСЬКУ ПОВІСТЬ

Річне засідання головною уряду Українського Народного Союзу, яке відбуло свої наради в березні цього року, застало нові потреби над потребами „Свободи“, офіційного органу організації, між іншим рішенням поробити відповідні кроки для надання шляхом літературного конкурсу оригінальних повістей, написаних українською мовою, які будуть потім друковані в „Свободі“.

У зв'язку з тим виконувати У. Н. Союзу, в порозумінню з редакцією „Свободи“, оголошує

КОНКУРС

на повісти з життя української імміграції в Зауцненнх Державх або Каналі.

Умовини:

- 1) Повість має бути написана українською мовою; правопис як у „Свободі“; письмово чітко, по можливості машинно.
- 2) Має мати від вісімдесяти до сто тисяч слів.
- 3) Рукопис має бути надісланий до 31. грудня 1944; імя і прізвище автора подати в замкненій коверті разом з рукописом.
- 4) Повість, що одержує першу або другу нагороду, стають власністю „Свободи“ в тому розумінню, що часопис має впровадити двох років виключне право друкувати їх в себе як фейлетони, чи видавати ще окремими видатками. Якщо ж на протязі

цього часу вони не були видані окремими книжками, а автори зговорились пізніше щодо такого видання з ким іншим, то „Свобода“ застерігає собі право першества.

5) Комісія, що буде вирішувати, чи і яку признати нагороду, буде складатись з трьох членів, з яких один буде з ексекутив У. Н. Союзу, другий з редакції „Свободи“, а третій споза уряду У. Н. Союзу і редакції „Свободи“. При оцінці твору будуть брали під увагу такі вимоги: а) оригінальність, б) стиль, в) актуальність порушених у повістях проблем, г) реалістичне зображення характерів.

Нагороди.

Повість, що їй Комісія признає першу нагороду, буде нагороджена премією в сумі 600 доларів.

Повість, що буде їй признана друга нагорода, дістане премію в сумі 300 доларів.

Для повістей, які не дістануть ні першої, ні другої нагороди, а будуть заслуговувати на згадку, признається 150 доларів на відзначення їх з тим, що до них „Свобода“ не матиме ніяких прав.

Разом признається на згадані літературні нагороди суму \$1.050.

Слати твори і запити в справі конкурсу на таку адресу:

“СВОБОДА”
83 Grand Street,
Jersey City 3, N. J.

З Офісу Воєнних Інформацій у Вашингтоні

Праця для ветеранів.

Голова Воєнної Комісії Людської Силі, Пол МекНатт, заявив, що як кого звільнять з американської армії і він шукає праці, то в Федеральній Бюрі Праці він знайде список робіт усіх великих фабричних заводів в промислових центрах з людністю 100,000 і більше. Крім того знайде там список робіт у фабриках головних міст кожного штату безогляду на їх величину. Цей список робіт, відомий в офісі як „Лейбор Маркет Інформейшен Фор Ветеранс“ — є зроблений на основі інформації працевластців. Його перевіряють кожних два місяці і подають інформацію про те, які саме будуть роботи за шість місяців наперед.

РВП каже, що вже є досить чистої сталі на виріб гострих інструментів.

Рада Воєнної Продукції оповістила, що гострі інструменти вже знов будуть вироблятися з чистої сталі. Дотепер їх виробляли з іншого роду сталі, але рада вже дозволила виробляти такі інструменти з чистої сталі. Також дозволила фабрикантам виробляти гострі інструменти в такій формі в якій вони самі хочуть.

Розуміється, каже РВП, що фабриканти не будуть могли дістати чистої сталі і виробляти на продаж річі ще за яких три або чотири місяці, але діставши її, вони зможуть виробляти ліпші гострі інструменти ніж передтим. Вироблені з чистої сталі річі довше служать і їх непотрібно часто міняти.

Хто матиме город перемоги, дістане більше газоліну.

Бюро Контролі Цін оприлюднило, що кожний, хто матиме цього року город перемоги, дістане дозвіл на додаткову пайку газоліну на 300 миль їзди. Розуміється, що дістане її на те, щоб міг доїздити до свого городу перемоги.

Бюро Контролі Цін увело в життя нову постанову, на підставі котрої чоловік, що має город перемоги, може дістати додаткову пайку газоліну на 300 миль їзди. Розуміється, що може дістати її тільки на таких основах:

1. Що город перемоги, до якого чоловік мусить доїздити, матиме не менше 1500 квадратних

тових стій, та що в ній ростиме городовина, коло якої треба ходити і доглядати її.

2. Що їдучи автотом до праці на городі перемоги, власник автотому братиме з собою ще інших людей, що мають в тім самім місці город перемоги. Якщо йому не подорозі до тих людей, що мають біля нього такі городи, то він мусить це пайковий раді доказати.

3. Що город перемоги мусить знаходитись недалеко постійного помешкання, щоб чоловік міг доїздити до нього принаймні два рази в тиждні, та щоб крім звичайної пайки, газоліну, яку одержує на купон „А“, не потребував додаткової пайки більше, як на 300 миль їзди — в цілім сезоні праці на городі перемоги.

Воєнна Адміністрація Харчів знов заявила, що в 1944 американське громадянство мусить управляти 2,000,000 городів перемоги більше ніж минулого року. Торік 20,000,000 городів перемоги дали Америці майже половину всієї продукції городовини.

Службові прапори для родин членів торговельної маринарки

Воєнна Адміністрація Морської Транспортиції заявила, що родини моряків, які служать в американській торговельній маринарці, як звичайні робітники чи офіцери, матимуть право виставляти у вікнах службові прапори.

Службовий прапор для родин членів американської торговельної маринарки має синє тло, на яким є таке число білих зірвочок, скільки членів родини служать на кораблях. Над зірвочкою, чи зірвочками, залежить від того скільки членів родини служать при торговельній маринарці, на синьому полі знаходиться біла сілвочка корабля перемоги — Вікторі Шип, а краї цього службового прапора видіє морський вузол число вісім.

Право на виставляння таких службових прапорів родин членів торговельної маринарки вже дістали, а в короткому часі вони матимуть нагоду їх дістати в акредитованих продавцях. Таксамо зможуть дістати і гудзики, які родинні члени торговельної маринарки також мають право носити.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ОПА просить не нищити пайкових книжок.

Бюро Контролі Цін звертається до господарів дому, щоб вони старались не нищити військових пайкових книжок. Четверту воєнну пайкову книжку треба тримати в добром стані, а третю сховати й уважати, щоб не затратилась.

Не треба забувати, що відколи в Америці почалося пайкування поживи, то це перший раз громадянство купує її при допомозі тільки одної книжки — чотирьох. Четверта воєнна пайкова книжка буде вживатись три рази довше як попередні книжки.

ОПА говорить, що третьою воєнної пайкової книжки тепер до купна харчів не вживається, але можна її вживати при купні черевиків. Може бути, що пізніше її буде вживатись і на які інші річі.

ОПА каже, що „плянеться не підносити ціну на кукурузу“.

Адміністратор Контролі Цін Честер Бовлс, оголосив, що Бюро Контролі Цін не думає підносити цього року ціну на кукурузу. Очевидно, що мається на думці кукурузу, яку збереться в жовтні 1944 року.

Бовлс сказав, що „цю заяву зробив тому, бо ходили безосновні чулки, що нібито ціна на кукурузу буде піднесена“.

Бовлс далі сказав, що „в виду цін, які тепер є на продукції зо скоту і поживу для нього, піднесення цін на кукурузу не було б економічно оправдане“.

Торговельна фльота потребує досвідчених моряків і радіотелеграфістів.

Воєнна Адміністрація Морської Транспортиції оголосила, що як були досвідчені моряки, офіцери, інженери й робітники не зголошуватимуться назад до служби в числі по 1,800 місячно, то потрібний для військових операцій матеріял може значно припознитись. Крім моряків, американська торговельна фльота потребує найменше 500 першої і другої класи торговельних радіотелеграфістів, які мають ліценсію від Федеральної Комісії Комунікацій.

Воєнна Адміністрація Морської Транспортиції каже, що в Америці є досить корабельної служби, офіцерів, інженерів і досвідчених моряків, які покинувши заняття на суші, могли б заповнити всі місця на кораблях. Згадана установа каже, що потрібну для перемоги працю на кораблях могли б найкраще виконати люди з досвідом. Далше говорить, що тепер на кораблях дуже добре працювати, бо:

1. Американські кораблі є найліпші на світі; мають вигідні ліжка і тепер на кораблях дуже добре годують. Моряки мають свіжу городовину, свіже м'ясо, хліб і печені добрим кухарями „пат“.

2. В торговельному флоті є досвідчені офіцери, а чесні американські хлопці їхніми помічниками. Іншими словами кажучи, тепер на кораблях все гаразд і дуже добре на них працювати.

3. Безпека тепер також є ліпша, бо пильнує їх воєнна фльота і повітряна з літаконосців, що супроводять торговельні кораблі.

4. Платня теж добра. Досвідчений моряк має від 200 до 250 доларів на місяць, а інженери мають місячно від 250 до 300 доларів вгору. Крім того моряки дістають задувно харчі, лікарські й деністичну обслугу, та мають нагоду вивчатись на офіційній з це більшою платнею.

До праці на кораблях можуть зголошуватись всі бувші моряки, особливо „мейтс“, інженери і так звані „ейбл боїдід сімен“, які мали потрібні папери. Якщо вони, або першої чи другої класи радіотелеграфісти, хотіли б працювати на кораблях, то хай негайно повідомлять про це Мерчент Марін, Вашингтон, Д. К., подаючи своє імя, адресу і „рейтінг“ та те коли можуть прийти до праці. Найліпше повідомляти телеграфічно, бо офіс телеграму сам оплатить. Як неможна телеграфом, то напишіть на ту саму адресу картку або листа.

Хто повідомить вище згадану установу, що хоче на кораблі працювати, то чи зробить він телеграфічно, чи листомно — одержить негайну відповідь. Якщо його приймуть, то йому скажуть, де і коли має зголоситись.

Незавидна доля українських і польських дітей в Німеччині

СТОКГОЛЬМ, (Швеція), (ОНА). — Сюди прибув з Норвегії польський воєнний біженець, якого недавно німці були переслали до тяжкої праці при будові укріплень в Норвегії. Він перебував два роки в Німеччині на роботах і каже, що бачив, як німецькі фабриканти, наставники і вояки знущались не тільки над дорослими робітниками обидвох полів, але й над підлітками, дітьми від дванадцять до сімнадцять літ. І то головню над польськими й українськими та білоруськими дітьми, яких німецькі кати запрягали до тяжкої праці і фізично їх побивали.

Польський втікач каже, що коли він працював в одному з німецьких фабрик-заводів, то туди привезено з Польщі поверх дві тисячі дітей і німці вимагали від них такої самої кількості продукції, як від дорослих робітників. Діти умлівали при роботі, а наставники підганяли їх нагайками. Змієлих виносили надвір, обливали їх зимною водою, а по якійсь часі знов запрягали до праці. Велика кількість дітей вмерла з перемучення, а ті, що осталися в живих — ходили такі

вморожені, що жаль був на них дивитися.

Пізніше, оповів втікач, він захорював і його відвезено до лікарні. Про це він розповів так:

Звичайно німці не лікують чужоземних робітників, але що я є механік, яких тепер в Німеччині бракує, то власник заводу просив, щоб мене забрати до шпиталю і вилічити. Коли мене там привезено, то я застав в одному відділі незлічимо число дітей і подумав, що це диточий шпиталь, але потому довідався, що ні. Це був звичайний, загальний шпиталь, а щодо великого числа дітей, то мені сказано, що їх привезено зі сходу, та що з них німці випускатимуть кров. І це була правда. Німецькі лікарі випускали з них потрібну для німецьких вояків на фронті кров і відсилали до сусіднього місточка на відпочинок. Я опісля довідався, що це були українські й білоруські діти, з яких німці випускали надмірну кількість крові, а потому відсилали їх назад до дому. Шпитальні робітники казали, що багато дітей не витримувало надмірних спусків крові — і гинуло.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКІ ТВОРИ НА АМЕРИКАНСЬКІМ КОНЦЕРТІ.

Я отримала листа від своєї приятельки, з Провіденс, Р. Ай., в якому вона пише про Святоточний Концерт в катедрі Св. Івана, який відбувся 2. квітня 1944. Рівночасно залучила в листі програму цього концерту, як теж місцева газета, Провіденс Джурнеу, що пише про цей концерт і „релігійну музику“ що входила в програму концерту. Те все пересилаю до редакції разом з дописом. А пишу про це тому, бо переконуюся, як видно з програми, що найбільш важною і притягаючою точкою були українські релігійні пісні, а це „Страсна Трільогія“, аранжировка проф. Олександра Кошиця, що складається з трьох частей: Суд перед Пилатом, Розпяття і Воскресення.

Як обходитись з гумовими обручками при кенуванні.

Гумові обручки, які виробляють для вжитку при кенуванні тепер не такі добрі як перед війною, бо вони виробляються з старої або синтетичної гуми. Ви знаєте, що тепер воєнний час і тому не дивуйтесь, як їх чути, або як вони не намагаються так, як натягалися гумові обручки до кенування перед війною. Спеціалісти від консервування харчів при департаменті рільництва у Вашингтоні дають дораду, як обходитись з гумовими обручками, щоб вони ліпше служили і не пахли гумою. Отже треба робити так:

Щоб гумова обручка, яку вживаєте при кенуванні, не „пахала“, то треба її в першу чергу добре вимити в гарячій воді з милом і витерти штуккою. Тоді треба вкинути тузину таких обручок в баню, вляти кварту води і додати ложку „бейкінг соди“ та поставити на огонь і варити їх цілих 10 минут. Потому добре їх виполоскати і виварювати інші, але не в тій самій воді, а в свіжій.

Уважайте, щоб таких гумових обручок не натягати в такий спосіб, як ви робили це з передвоєнними, бо вони добре не збігаються. Закладаючи їх на слок, не натягайте дуже, і закладайте їх тоді, як вони ще гарячі. Знайте, що гарячий гумовий обруч скорше збіжиться ніж тоді, як він зимний і сухий.

Гумові обручки є двоякого роду: менші, які вживаються до шклянок, і більші до слоків. Минулого року деякі господарі при кенуванні старались закладати менші гумові обручки на слоків, не знаючи, що вони не натягаються добре, і нічого з того невиходило. Цього робити не треба.

В програмі подано переклад українських слів на англійську мову. Співав Катедральний Хор.

Моя приятелька пише, що була на тому концерті, як теж згадує, що перед співом якийсь священник дав обширне пояснення, згадуючи за Україну та український наряд.

Одержавши те все та застановившись над тим, я собі подумала, що от вже самі американці поширяють знання про Україну, а що ми робимо? Скільки то жертв ми складаємо на такі культурні цілі, що є добрим способом для поширювання відомостей про Україну та український наряд серед широкого американського загалу? А нам так треба і доброго „Журналу“ англійською мовою, як і добрих концертів та інших маніфестацій української культури.

Марія Колісник,
Вунсакет, Р. Ай.

ШВЕДИ МАЮТЬ КЛОПІТ З ВОЄННИМИ БІЖЕНЦЯМИ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — В Швеції знаходиться тепер велике число воєнних біженців і правительство має з ними клопіт. Шведи стараються помагати цим нещасливцям в різний спосіб, але останніми часами їх наїхало таке велике число, що уряд не мав де їх примістити. Тепер найбільше приїздить литовців, лотиських, естонців і поляків, які втікають просто з Німеччини, або з концентраційних таборів в Норвегії.

Шведський уряд і наряд радо біженців приймають, бо знають, що вони не з гаразд ризикують своїм життям, але доробити шведське товариство, яке опікується біженцями, каже, що в останній тиждні всі приюті були переповнені і треба було перетримувати біженців в таборах.

Прибувши сюди поляки оповідають, що німецька окупаційна влада в Польщі вже така перелякана, що тратить голову. Всі німецькі установи в Галичині перенесено до Кракова, але в останніх часах уже їх переносять далі на захід.

НАСЛІДКИ ВОЗДУШНИХ РЕЙДІВ НА НІМЕЦЬКІ МІСТА.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). Наспівша сюди німецька преса доносить, що наслідком систематичних воздушних рейдів на німецькі міста, німецькі жінки і діти виселено на провінцію і

FUR STORAGE

СТЕРЕЖІТЬ ВАШІ ФУТРА!

ПЕРЕХОВАЙТЕ ІХ ЧЕРЕЗ ЛІТО У ВЛАСНІМ FUR STORAGE

VAULT МИХАЙЛА ТУРАНЬСЬКОГО

МИ НЕ ДАЄМО ВАШОГО ФУТРА КОМУСЬ ІНШОМУ
ДЛЯ ПЕРЕХОВАННЯ — МИ МАЄМО СВІЙ ВЛАСНИЙ
VAULT НА МІСЦІ У НАШІМ ВИРІБНИЦТВІ.

ДАВАЙТЕ ФУТРА НА STORAGE ДО

MICHAEL TURANSKY
350 Seventh Ave., New York City

Between 29 & 30 St.
16th Floor

Lackawanna
4-0973

ім можна вертатися до міст тільки тоді, як є темні ночі. Газети пишуть, що коли господина доми хоче вернути додому й оглянути господарство, то може це зробити лиш тоді, як надворі слота і є темні ночі, бо тоді рідко коли бувають повітряні налети. Днями й в ясні та місячні ночі — ніхто не сміє вертати до міста, а коли котра з німкинь не зважати на пересторогу і появиться в місті, то буде арештована і покарана за зломання народної дисципліни.

Далі, німецька преса взиває фермерів прудкувати якнайбільше поживи і каже, що як їм бракує працевдатних людей, то вміють обробляти рілю, то повинні звертатися до місцевого представника міністерства праці, а він постарается доставити йому чужоземних господарських робітників. І то не робить різниці де такий фермер знаходиться. Кожна пядь німецької землі повинна бути оброблена цього року, бо як цього не буде, то німецький наряд буде голодувати.

АМЕРИКАНЦІ ПОНОВЛЯЮТЬ АТАКИ ПІД РИМОМ.

НЕАПОЛЬ. — Американські війська поновили атаки на оточене з усіх боків Черано, що лежить усього 24 миль від Риму. Вони теж поправили значно свої позиції коло Чистерни, що лежить 4 миль на схід.

Перед атакою на Черано, американський капітан Мартін Герц визвав німців через мегалфон златись. Чотири німецькі вояки зараз здались. За кілька хвилин потім американці вкинули на німців 5,000 гарматних куль.

Американці мають вісти, що німці скріпляють свої позиції під Римом посиленнями артилерії з російського фронту.

ГОТОВІ Й ДО ГАЗОВОЇ ВІЙНИ. — Якщо Гітлер думає ратувати себе в останній мінуті газовою боротьбою, то застане несподіванку, бо Аліанти готові й до такої війни. На образку бачимо двох американських вояків, що вправляються десь в Англії, як ратувати себе перед газовим затроєнням.

НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА
675-681 SO. 19th ST., NEWARK, N. J.

В НЕДІЛЮ, 30. КВІТНЯ (APRIL 30, 1944)

в 11. годині рано

СЛУЖБА БОЖА І МОЛЕБЕН

за вояків та уміщення додаткових імен на почесній таблиці.

В 5. ГОД. ПОПОЛУДНІ В ЦЕРКОВНІ ГАЛІ

відбудеться

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

на яке запрошуємо всіх громадян і приятелів нашої церкви. — Опісля ТОВАРИСЬКА ЗАБАВА при добрій оркестрі Йосифа Снігура.

Вступ вільний.

Комітет.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Telephone 4-0287—Fax 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущі робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до розпорядженості. При перенесенні до менше суттєвих робіт мусять мати крім цього дозвіл У. С. Емплімент Сервісу. Критичні робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО ТКАЧІВ

Мусять мати доказ звільнення. Голоситесь: DUNDEE MILLS, Inc. 2 ACKERMAN AVE., CLIFTON, N. J. ПОТРІБНО досвідчених людей чистити вікна! Голоситесь до: Union Window Cleaning Co., 308 Monroe St., Passaic, N. J.

ПРИКРОЮВАЧІ жіночого спідного біяла. Голоситесь на 4. поверх, 66 York St., Jersey City. МУЖЧИНА для ладування й інших робіт. Знаменита нагода. 4. поверх, 66 York St., Jersey City. КАНТЕРМЕНА — 5 1/2 години, неділя вільна. \$48 тижнево.—Tunnel Diner, 184 — 14th St., Jersey City.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МШ.

В пам'ять 72. роковин народження Лесі Українки.

Заходом 26. відділу С. У. А. відшановано 72-ті роковини народження найбільшої української поетки Лесі Українки Культурним Вечерком, в суботу 1. квітня, в салі Української Хати при Грейлінг вулиці. Програму відкрила вступною промовою п-ні К. Хомяк, яка зокрема на велике значіння Лесі Українки в українській літературі, її горячу любов до свого поневоленого народу та на її могутнє слово, що будило український нарід до волі, правди і науки.

Деклямацію „Україна“ дуже гарно віддала маленька Оля Будор. Вірш Лесі Українки „Горить моє серце“ віддеклямувала досить добре Маруся Кобаса, учениця Української Школи.

Відтак наступив реферат про Лесю Українку, котрий виголосила пані Ірина Козаченко. Реферат був добре обдуманий і обіймав життя і літературну творчість Лесі Українки. Були теж і уривки з поем, так, що присутні з реферату багато скористали та відсвіжили в пам'яті світлу постать нашої найбільшої поетки, Лесі Українки.

Зчегри виступила учениця Мирослава Хомяк і гарно віддеклямувала вірш Лесі Українки: „До тебе Україно“. Знов вірш „Без надії так сподіватись“ дуже поважно і з великим чуттям віддала членка 26. відділу СУА, пані К. Кобаса.

Відтак підписана згадала про Saint Mary's Parish News, котрі Комітет видає для місцевих американських воєнків українського роду і розсилає кожного тижня до усіх жовнів з деяких парохій по усіх закутках де живуть вони знаходяться. Вона візвала присутніх, щоб зложили жертву на цю так важну ціль. Присутні зложили \$39.35, а по виплаті малих розходів віддано Комітетові \$37.35. Більші жертви зложили ось ці пані: Катерина Кічан \$3; по \$2: З. Кобаса, М. Белиця, А. Стиславська, М. Заблоцька, пані Равська; по \$1: М. Прокопович, І. Козаченко, К. Хомяк, К. Кобаса, Зевінська, Е. Майданюк, А. Матечеська, Гірула, К. Бук, А. Когут, Крачківська, М. Будар, Скорупа, К. Мельник, Данилишин, І. Козак, Підпригора, В. Добуш, К. Стахів, Крушельницька, Васюга, Г. Бабій, А. Стецько, а решта дрібними датками.

Голова 26. відділу СУА, пані Прокопович, закінчуючи програму цього Культурного Вечерка подякувала усім, що взяли участь в програмі і тим, що прибули. Сказала, що збірка на Американський Червоний Хрест вже оквічена, та щоби членки знова приходили до КУПІТЬ ВОЄННІ БОНДИ

життя. Згадала, що членки 26. відділу СУА збирали в тім році на Американський Червоний Хрест \$1,061.39, і попросила усіх присутніх до емачної перекуски, яку прилагодили наші ширі і працьовиті господині. Підчас гостини членки і гості довго вели розмови на різні теми та висказували своє здволення з урядження таких Культурних Вечерків, котрі приносять великі користи для жінок. Знов пані Стиславська сказала що членки 26. відділу сповнили два важні обов'язки. Перше, гідно відшанували роковини нашої поетки, Лесі Українки, а друге подбали помогти Комітетові, котрий видає Новини для наших воєнків з парохії, бо ці діти зжились з цю громадою і дуже раді, як дістануть кожного тижня ці Новини.

Ось так закінчено цей Культурний Вечерок, котрий підніс на душі присутніх, а членів 26. відділу СУА заохотив до кращої праці, а той тепер найбільше потрібно.

Катерина Хомяк.

ЧЕСТЕР, ПА.

З народного свята.

Дня 19. березня Українська Православна Парохія, Український Народний Дім та Союз Українок відсвяткували свята: Тараса Шевченка й Ольги Басарабової.

Свято складалося з трьох частин: Свята Шевченка, Кампанії Американського Червоного Хреста та Свята Ольги Басарабової.

Свято Т. Шевченка відкрив предсідник Українського Народного Дому, Михайло Тершавський, а святочну промову виголосив о. др Володимир Клодницький.

Кампанію Американського Червоного Хреста переводив парох о. Омелян Мицик, виголосивши промову в українській та англійській мові. Також промовляли інваліди теперішньої війни.

Свято Ольги Басарабової відкрила предсідниця відділу Союзу Українок, Катерина Миштурак. Святочний реферат про українські виголосила секретарка Петрунеля Пецох, по англійськи Стефанія Миштурак. В рефераті про О. Басарабову було таке:

„Ми, українці, маємо козацтво, що кдало свої буйні голови за самостійну Україну; маємо стрілецьтво, що гинуло за незалежність свого народу; маємо славних бойовиків, що в Карпатах зачервонили потоки своєю кров'ю, стаючи в обороні незалежності української землі. І маємо теж такі жіночі постаті як Ольги Басарабової, що в повільнім конанні віддавали в лядській тюрмі своє життя, не зрадивши тайн, зв'язаних з боротьбою героїських синів і дочок українського народу за волю України.“

Нав'язуючи до цього референта підкреслила, що на такому святі як в пам'ять Ольги Басарабової треба і себе питати, чи ідемо за її святими ідеалами, чи стаємо їх зрадниками. Американський воєк, що бореться по героїськи на всіх фронтах, дає нам відповіди, як треба шанувати і любити свободу і як її оборонити. В програму свята входили: пісні, які відспівав Хор Лисенка під управою Володимира Матиса, деклямації віддеклямували: Лелією Соломчак „Наше Сонце“, Генер Дегнан „Шевченково Могила“, Марією Мишеніною „Українка я маленька“, і Лелією Мельник „Нашинат Монумент“.

Сольо відспівали: Анти Кокідос (грецька дівчина) Ди Лорд Преер, (по англійськи) та по українськи „Ой одна я, одна“.

Віра Матис відспівала: „Ой впає Стрільць“ та „Нема в світі кращих хлопців“.

Святом заряджував місцевий парох о. Омелян Мицик. Хотяй на дворі була сніговина,

то всеж таки поважне число громадян гідно звеличали свято народних героїв. Весь прихід зі свята передано Американському Червоному Хрестові.

Син-кий.

ЯПОНЦЯМ ДАЛ НЕ ВЕДЕТЬСЯ В СХІДНІ ІНДІ.

КЕНДІ (Сейлон). — Бритійські війська на північ від Имфалу, в східній Індії, перебрали ініціативу в свої руки та очистили від ворога 24 міль від Когіми. Японські війська на цьому секторі знаходяться в загальному відступі. Вони втрачали у цьому нещасному підпринятті інвазії понад 10,000 воєнків.

Курчата на Продаж

Маю на продаж першої якості курчата. Купуйте в українця. Пишіть на адресу: JOHN FEDOROWICZ 1664 Main Street WEST WARWICK, R. I.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для всіх, що терплять в недомаганні шлуночка й випробували кошти іди й зела, а не змішати полекші. Тим, усім поручаємо спробувати даром Зела Мілертона, котрих не зарплатиться ні парвлять, а спробується в натуральній формі. Пожитті пробки переконайтесь, як скучотно діають в недомаганні таких, як квас шлуночка, гази, нестривність, запір, брак апетиту, біль голови й інші недомагання, котрі походять зо злого травлення. Щоби переконатися, пишіть по пробку. Спеціальна Оферта по знижених цінах. [ ] \$1.00 за 1 коробку Мілертону [ ] \$1.50 за 2 коробки Мілертону [ ] \$2.00 за 3 коробки Мілертону

Гичка, на тоці капличка, а в капличці сто тисяч людей (— мак).

БОЛІНІ

Рано не погале, агухіт ноги та брешні м'язи боліли ноги, слабкіс (аджаденна жва), відухал або болочі коліна чи істечки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції. Лікує згубніс литек і котнида. Офісові години: в понед. і четвер від 1. до 8:30 ввеч.; вівт. і п'ят, від 1. до 6 ввеч.; в серед. і субот, від 1. до 5 ввеч. В неділі і свята нема урядових годин.

Dr. L. A. BENLA 326 W. 86 St., New York City Більсько Бродське. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

Лікуємо ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК. ЦІКРІСІ, НЕРВОВІ І ШЛУНОКОВІ НЕДУГИ Гемороїди й інші відходові забурення, Ниркові й Міхурові забурення, Білі у кишках, Шлунокові й внутрішності забурення, хронічні болі, бухлину зезел, нервово ослабленія, ревматизм і звальніня жва. Лікуємо ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК модерними методами зі скорою підмогою. Лучі Екс. екзамінація крові і мочи, застрики, коли виказне. Вел хронічні недуги лікуємо науково. ОПЛАТА УМІРКОВАНА. — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2 Dr. ZINS (28-літнє, заведіння) 110 EAST 16th STREET (Union Square) NEW YORK, N. Y. Щоденно від 9. г. рано до 7. г. ввеч. У неділі від 9. рано до 2. попл.

НАША ЗАСАДА. Наша засада щодо особистої услуги є строга. Ми трактуємо всіх однаково, без уваги на ціну, яку родина хоче заплатити. Особисту услугу і заінтересування даємо радо кожному, хто до нас зголоситесь. Особисту услугу і заінтересування даємо радо кожному, хто до нас зголоситесь. STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS 77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne Phone: BErgen 4-5889 Phone: BAyonne 3-0540

ФАРМИ 88 АКРІВ Дім 15 приміт і кімнатний „Бонітас“. Мала курник. Гарний сад і прекрасний володіння добрий до пливання. Стара плова продасть за тільки \$5,500. А ТАКОЖ 148 АКРІВ Дім 20 кінат. Обара на 22 коров, як також інші забудування. Річка пліне через фарму. Вдова продасть за тільки \$5,800. Маємо інші добрі фарми до вибору. Пишіть по безплатний спис фарм. STEPHEN D. SATZEWICH 32 East 7th St., New York City GRamercy 3-0713

Д-р ВОЛОД. ГАНИЦЬ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 690 E. 19 ST., NEWARK, N. J. Тел: Essex 3-5066 Урядові години: Від 1 до 3 попол.; від 6 до 8 ввечір. В неділі згідно з умовою.

ПРОДАЮ ДОМИ, ФАРМИ, РЕСТОРАНИ, САДУНИ, БУЧЕРНІ, ГРОСЕРНІ й різного рода бізнеси. Полагодуку нотаріальні справы. Продаю різного рода аскуруцію PETER BARTKIW Real Estate & Insurance Broker Notary Public 308 E. 14. St., New York, N. Y. Phone AL. 4-8284

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН І ВИЩЕ ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛІЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛІТВИН І СИН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга шира і чесна 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК заряджує пограбами по ціні та найкшій як \$150. ОБСЛУГА НАРЯЖАЩА. JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Refined funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІО І ОКОЛІЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. MARKET 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Займається похоробами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛІЦІХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel: MEtrose 8-6877

НАВІТЬ НАЙБІЛЬШЕ ХОРІ НЕ ПОВИННІ ТРАТИТИ НАДІЮ. МОЖНА ВІДЗІСКАТИ ЗДОРОВ'Я ТАКЖЕ БЕЗ ЛІКІВ І ОПЕРАЦІЙ. ЧАСТО ВЖЕ НА ПЕРШІЙ ВІЗИТІ ХОРІ МОЖУТЬ ДІСТАТИ ВАЖНІ ВКАЗІВКИ, ДОТИЧНО ІХ НЕДОМАГАНЬ. Почуваюсь в малим обов'язку хоч в коротких словах подякувати п. докторови П. Мілерови найширше за незвичайну поміч і велику прислугу, випадку мого в моїх тяжких перекодах. Довгий час — поміною опією кількох лікарів — я терпів на уперту хворобу шлуночку відки був я поражений паралізом, який не тільки спричинював у мене тягі болі, а позатим до такої степені збезобразив мене лице, що у всіх знайомих мій вигляд викликавав тільки жалосердя і співчуття. Доперва під впливом опією д-ра Юсіфа Мілера я назда віднаказ здоров'я, позбуваючись зовсім всіх фізичних болів. Понадто моє лице прибрало назад нормальний здоровий вигляд, без ніяких слідів перебудованого паралізу. Дочаваю особисту фотографію з часів моєї хвороби і мою знімку з останнього часу, коли вже почуваюсь зовсім здоровим і нормальним чоловіком. Вел знайоми і суседи, які бачили мене в часах хвороби, не можуть на чудуватись тій незвичайній переміні в моім здоров'ю і вигляді, яку в першій мірі завдячую Вашим, Пане Докторе старанням і Вашій допоміж. Це раз дякую Вам, Пане Докторе, сердечне — за все добро, що для мене зробились і остаю — з високим пошануванням. АНТІН ФАРИЯС, Beverly, New Jersey.

Є НЕМОЖЛИВИМ ПРОГОЛОСИТИ ВСІ ПИСЬМА ВІД МАТХ БУВШИХ ПАЦІЕНТІВ, ЯКІ ВИСКАЗУЮТЬ ПОДЯКУ ЗА ПОЛАНУ ІМ МОЮ ОПІКУ І ДОБРІ РЕЗУЛЬТАТИ В ІХНІХ НЕДОМАГАННЯХ. ПОДЯКИ ПИСАНІ ЧОЛОВІКАМИ І ЖІНКАМИ, ЯКИМ ПРИХОДИЛОСЯ ТЕРПІТИ НА РІЗНІ ХВОРОБИЛИ ПРИПАДКИ, ЯК: НЕДОМАГАННЯ ЖОЛУДКА, РЕВМАТИЗМУ, АСТМУ, КОЛЕННЯ В ГРУДІХ І КРИЖАХ, БОЛІ В РУКАХ І НОГАХ, ОСЛАБЛЕННЯ СЕРЦЯ, ЗОРУ І СЛУХУ, ЗАВОРОТИ ГОЛОВИ, НЕПРАВИЛЬНЕ ТИСНЕННЯ КРОВИ, ЦУКРОВИЦЮ, ЖОВЧЕВІ КАМІНЯ, НЕДОМАГАННЯ НИРОК І МІХУРА, А ТАКОЖ У ЖІНОК ВСЯКІ НЕПРАВИЛЬНОСТІ І ПИСЬМА, НА ЖАДАННЯ, БУДУТЬ ІНТЕРЕСОВАНИМ ПОКАЗАНИ В ОФІСІ В ІХ ОРИГІНАЛЬНІЙ, ПРАВНО СТВЕРДЖЕНІЙ ФОРМІ.

Dr. JOSEPH MILLER, D. C. Ph. C. 790 BROAD STREET Cor. Market St., NEWARK, N. J. Години приняття: Кожного дн від 9. рано до 7. ввечір. В неділі і свята від 10. рано до 12. вполудне. Телефон: Mitchell 2-0773.

ТАРЗАН, ч. 962. Команда до ртаци. THUS THEY CAME SECRETLY TO THE ROADSIDE NEAR THE TANK. TAREN CALLED TWO OF HIS ELEPHANTS, AND HURRIED THEM INTO A MAZE OF BOULDERS. THEN HE COMMANDED THE MIGHTY BEASTS TO CHARGE THE IRON MONSTER. BUT PERHAPS THEY WERE TOO LATE, FOR NOW THE GUNNER WAS READY TO OPEN FIRE.

КУПІТЬ ВОЄННІ БОНДИ